

EMISJA METANU Z GLEB TORFOWO-MURSZOWYCH W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMU WODY GRUNTOWEJ

Janusz TURBIAK¹⁾, Jacek JASZCZYŃSKI²⁾

¹⁾ Instytut Technologiczno-Przyrodniczy, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badawczy ITP w Bydgoszczy

²⁾ Instytut Technologiczno-Przyrodniczy, Zakład Doświadczalny ITP w Biebrzy

Słowa kluczowe: emisja, gleba torfowo-murszowa, metan, poziom wody gruntowej

Streszczenie

W pracy przedstawiono wyniki badań lizymetrycznych emisji metanu z dwóch użytkowanych łąkowo gleb torfowo-murszowych w zależności od poziomu wody gruntowej i nawożenia. Pomiary wykonywano metodą komorową za pomocą miernika fotoakustycznego. Stwierdzono, że gleby torfowo-murszowe są znaczącym źródłem emisji CH₄. W okresie wegetacyjnym, w warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 0, 25, 50 i 75 cm p.p.t., średnia emisja CH₄ wynosiła odpowiednio 386, 249, 175 i 120 kg·ha⁻¹. Największą emisję CH₄ stwierdzono w warunkach pełnego wysycenia profilu glebowego wodą. Wraz z obniżeniem poziomu wody gruntowej emisja CH₄ malała. Nawożenie mineralne powodowało zwiększenie emisji CH₄. W warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 50 cm p.p.t. średnia emisja CH₄ w wariancie nawożonym była o 62% większa niż w wariancie bez nawożenia mineralnego.

WSTĘP

Metan, oprócz dwutlenku węgla i podtlenku azotu, jest jednym z głównych gazów cieplarnianych. Obserwowane w ostatnich dekadach zmiany klimatyczne powodują coraz większe zainteresowanie określaniem źródeł emisji tego gazu. Pomimo prowadzenia bardzo licznych badań dotyczących emisji metanu z gleb bagiennych i pobagiennych, w raportach Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu [IPCC 2006] nie uwzględniono emisji CH₄ z tych gleb. Jest to związane z bardzo dużą rozpiętością wartości emisji, podawanych przez różnych autorów.

Metan jest wytwarzany przez bakterie metanowe w warunkach występowania skrajnie ujemnego potencjału oksydo-redukcyjnego. Wraz z obniżaniem się poziomu wody gruntowej poprawia się stopień natlenienia gleby, co powoduje zahamowanie procesu metanogenezy w warstwach natlenionych. W takich warunkach metan jest wytwarzany w głębszych warstwach profilu glebowego, jednak w niewielkiej ilości, ze względu na małą aktywność biologiczną tych warstw i niewielki dopływ do nich świeżej materii organicznej [SEGERS 1998; WHALEN 2005]. Wytworzony w tych warstwach metan, przemieszczając się przez natlenione warstwy profilu glebowego, zwłaszcza przez ryzosferę roślin naczyniowych, może być utleniany do CO₂ przez bakterie metanotrofowe [PAUL, CLARK 2000; STRACK i in. 2008]. Tak więc wartość emisji CH₄ z gleb zależy od dwóch przeciwstawnych procesów – tempa jego powstawania w warunkach beztlenowych i tempa utleniania w trakcie przemieszczania się przez natlenione warstwy gleby [VAN DEN POL-VAN DASSELAAR i in. 1997].

Celem badań było określenie wartości emisji CH₄ z gleb torfowo-murszowych w zależności od poziomu wody gruntowej.

OBIEKT I METODY BADAŃ

Badania emisji metanu z gleb torfowo-murszowych prowadzono w 2010 r. na dwóch stacjach lizymetrycznych zlokalizowanych na torfowisku w dolinie Noteci w miejscowości Frydrychowo i na torfowisku Kuwasy w Biebrzy. Na obu obiektach występowały gleby torfowo-murszowe MtiIcb (tab. 1).

Tabela 1. Właściwości fizyczno-chemiczne gleb pobagiennych w warstwie 0–20 cm

Table 1. Physical and chemical properties of post-bog soils in the 0–20 cm layer

Obiekt Site	Warstwa Layer cm	Masa organiczna % s.m. Organic matter % DM	Gęstość obj. Bulk density Mg·m ⁻³	Azot ogólny % s.m. Total nitrogen % DM	pH _{KCl}
Frydrychowo	0–20	80,0	0,369	3,70	5,85
	20–130	81,7	0,140	2,85	5,95
Biebrza	0–20	82,5	0,247	4,60	5,50
	20–130	89,0	0,180	2,35	5,57

Źródło: wyniki własne. Source: own studies.

Lizymetry o powierzchni 0,16 m² i wysokości 1,3 m wypełniono glebą, bez naruszania jej struktury. Powierzchnia gleby była użytkowana łąkowo. Założono pięć wariantów badawczych o zróżnicowanym poziomie wody gruntowej i intensywności użytkowania. W czterech wariantach utrzymywano poziom wody gruntowej na głębokości: 0, 25, 50 i 75 cm. W tych wariantach stosowano nawożenie NPK i ko-

szenie. Wariant 5., z poziomem wody gruntowej na głębokości 50 cm, był użytkowany kośnie, ale nie stosowano w nim nawożenia mineralnego. Łącznie pomiary prowadzono na 15 lizymetrach (5 wariantów w 3 powtórzeniach). Nawożenie azotowe ($70 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1}$) i potasowe ($110 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1}$) stosowano w dwóch równych dawkach – wiosną i po I pokosie, natomiast fosforowe ($46 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1}$) – wiosną przed rozpoczęciem wegetacji.

Emisję CH_4 oznaczano metodą komorową za pomocą miernika fotoakustycznego o dokładności pomiaru 1 ppb. Pomiary emisji CH_4 prowadzono raz w miesiącu, w okresie od kwietnia do października. Do pomiarów wykorzystywano wyposażoną w wentylator komorę pleksiglasową o wymiarach $45 \times 45 \times 35 \text{ cm}$. Komora była umieszczana w kwadratowej ramce, która w dolnej części miała wbijany w glebę stalowy cylinder długości 10 cm. W celu uszczelnienia klosza ramka była napełniana wodą. Pomiar emisji CH_4 trwał około 12 minut. Stężenie CH_4 w komorze zapisywano co minutę. Zmiany stężenia CH_4 w ppm przeliczano na $\text{mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$. W trakcie trwania pomiarów określano temperaturę powietrza pod kloszem, temperaturę gleby oraz jej wilgotność za pomocą miernika TDR.

WYNIKI I DYSKUSJA

W okresie wegetacyjnym największą emisję CH_4 stwierdzono w warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 0 cm. Wynosiła ona średnio $6,67$ i $8,63 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ odpowiednio na stacji we Frydrychowcie i Biebrzy (tab. 2). Obniżanie poziomu wody gruntowej powodowało zmniejszenie emisji CH_4 . We Frydrychowcie emisja CH_4 w warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 25, 50 i 75 cm wynosiła odpowiednio $4,41$, $3,14$ i $1,55 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ i była odpowiednio o 33,9, 52,9 i 76,8% mniejsza niż w wariantcie z poziomem wody gruntowej na głębokości 0 cm. Natomiast w Biebrzy emisja CH_4 w warunkach poziomu wody na głębokości 25, 50 i 75 cm wynosiła odpowiednio $5,45$, $3,80$ i $3,19 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ i była odpowiednio o 36,8, 56,0 i 63,0% mniejsza niż w warunkach poziomu wody gruntowej na głębokości 0 cm (tab. 2).

Wykazano dodatni wpływ nawożenia mineralnego na emisję metanu. We Frydrychowcie, w wariantcie nawożonym z poziomem wody gruntowej 50 cm p.p.t. średnia w okresie wegetacyjnym emisja CH_4 wynosiła $3,14 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ i była prawie dwukrotnie większa niż w wariantcie nienawożonym z takim samym poziomem wody gruntowej, z którego emisja CH_4 wynosiła $1,61 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ (tab. 2). W Biebrzy emisja CH_4 z wariantu nawożonego wynosiła $3,80 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ i była o 42,9% większa niż z wariantu nienawożonego (tab. 2). Większa emisja CH_4 w wariantcie, w którym stosowano nawożenie mineralne była związana z większą ilością wnoszonej do gleby świeżej masy organicznej, z której metan był wytwarzany. We Frydrychowcie średni plon siana na lizymetrach nienawożonych wynosił $660 \text{ g} \cdot \text{m}^{-2}$, a na nawożonych NPK – $983 \text{ g} \cdot \text{m}^{-2}$, natomiast w Biebrzy plon siana na lizymetrach nienawożonych i nawożonych wynosił odpowiednio 609 i $1020 \text{ g} \cdot \text{m}^{-2}$.

Tabela 2. Emisja metanu z gleb torfowo-murszowych, $\text{mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ **Table 2.** Methane emission from peat-muck soils, $\text{mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$

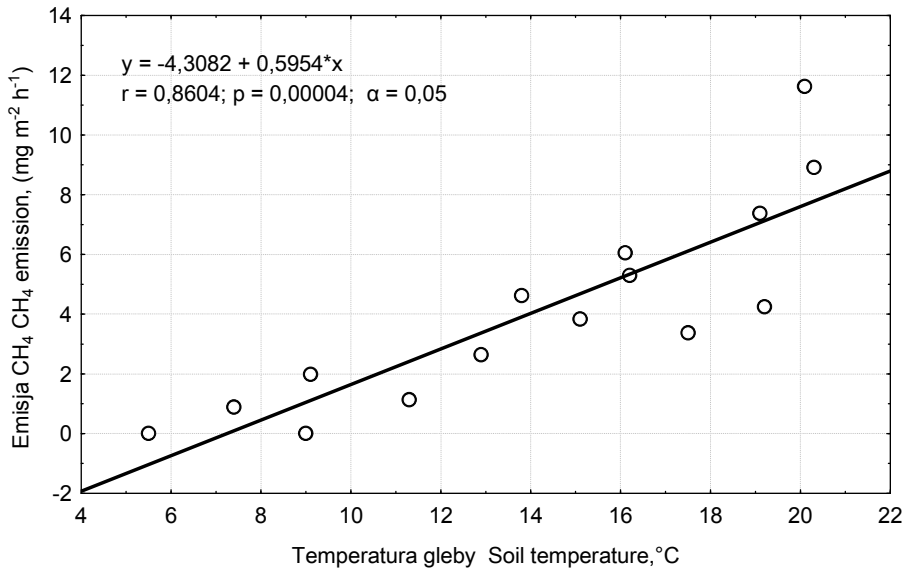
Data Date	Poziom wody gruntowej, cm			Groundwater level, cm		Średnia Mean
	0	25	50	75	50, bez NPK 50, without NPK	
Frydrychowo						
16.04.2010	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0
19.05.2010	1,50±1,7	1,34±1,7	1,04±1,2	0,81±1,1	0,97±1,1	1,13±0,3
15.06.2010	5,42±4,8	8,34±2,9	5,11±4,6	4,85±1,6	2,06±1,5	5,16±2,2
19.07.2010	17,69±11,1	10,68±7,2	5,69±5,0	-0,22±8,5	3,00±4,9	7,37±7,0
23.08.2010	6,19±1,2	5,90±3,7	3,71±1,5	2,76±0,6	2,65±2,8	4,24±1,7
01.09.2010	10,67±6,9	5,18±4,9	4,38±5,7	2,91±1,2	3,37±3,4	5,30±3,1
18.09.2010	11,92±6,6	3,85±1,7	5,16±1,1	1,28±1,6	0,86±2,0	4,62±4,5
19.10.2010	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0	0,00±0,0
Średnia Mean	6,67±2,3	4,41±1,4	3,14±3,9	1,55±4,6	1,61±1,2	3,48±2,1
Biebrza						
20.04.2010	2,56±4,4	2,36±4,1	1,59±2,8	2,65±2,7	0,72±1,2	1,98±0,8
21.05.2010	7,17±1,2	2,56±0,7	1,86±1,1	4,31±2,1	3,27±4,6	3,83±2,1
17.06.2010	2,45±6,4	3,82±1,3	2,62±4,3	3,99±2,9	3,97±2,2	3,37±0,8
21.07.2010	23,14±12,9	9,82±3,5	14,53±4,3	6,50±6,5	4,13±1,8	11,62±7,5
24.08.2010	13,99±6,7	14,98±2,5	6,65±2,6	3,87±3,4	5,06±8,3	8,91±5,2
01.09.2010	7,24±2,1	4,04±2,5	-0,50±2,8	0,85±3,6	1,60±1,4	2,64±3,1
20.10.2010	3,87±4,0	0,58±0,5	-0,12±0,2	0,19±0,3	-0,10±0,2	0,89±1,7
Średnia Mean	8,63±4,0	5,45±0,7	3,80±1,3	3,19±1,2	2,66±1,0	4,75±2,4

Źródło: wyniki własne. Source: own studies.

Największą emisję CH_4 na obu stacjach stwierdzono w lipcu. Emisja ta wynosiła $7,37 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ we Frydrychowie i $11,62 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-2} \cdot \text{h}^{-1}$ w Biebrzy. Tak duża emisja CH_4 stwierdzona w tym miesiącu była związana z wysoką temperaturą gleby oraz obecnością w glebie dużej ilości świeżej masy organicznej. Istotną zależność między emisją metanu a temperaturą gleby przedstawiono na rysunku 1.

W okresie wegetacyjnym średnia emisja CH_4 z dwóch stacji lizymetrycznych wynosiła od $386 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot (\text{210 dni})^{-1}$ w warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 0 cm do $108 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot (\text{210 dni})^{-1}$ w wariacie bez nawożenia, w którym poziom wody gruntowej utrzymywano na głębokości 50 cm. W warunkach poziomu wody gruntowej na głębokości 25, 50 i 75 cm średnia emisja CH_4 wynosiła odpowiednio 249, 175 i $120 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1}$ (tab. 3). Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, że użytkowane łąkowo gleby torfowo-murszowe są znaczącym źródłem emisji CH_4 .

Na podstawie różnicy między wartością emisji w kolejnych wariantach doświadczenia określono ilość metanu wytwarzanego w poszczególnych warstwach profilu glebowego. Emisja metanu w wariacie z poziomem wody gruntowej na

Rys. 1. Zależność między emisją CH₄ a temperaturą gleby; źródło: wyniki własneFig. 1. The relationship between CH₄ emission and soil temperature; source: own studies**Tabela 3.** Średnia emisja metanu w okresie wegetacyjnym, kg·ha⁻¹·(210 dni)⁻¹**Table 3.** Mean methane emission during the growing season, kg·ha⁻¹·(210 days)⁻¹

Objekt Object	Poziom wody gruntowej, cm Groundwater level, cm					Średnia Mean
	0	25	50	75	50, bez NPK 50, without NPK	
Frydrychowo	336	222	158	78	81	175
Biebrza	435	275	192	161	134	239
Średnia	386	249	175	120	108	207

Źródło: wyniki własne. Source: own studies.

głębokości 25 cm była średnio o 137 kg·ha⁻¹ mniejsza niż w wariancie z poziomem wody na głębokości 0 cm, w wariancie z poziomem wody na głębokości 50 cm – o 74 kg·ha⁻¹ mniejsza niż z poziomem 25 cm, a w wariancie z poziomem 75 cm – o 41 kg·ha⁻¹ mniejsza niż z poziomem 50 cm p.p.t. Tak wyraźne zmniejszanie się emisji CH₄ wraz z obniżaniem się poziomu wody gruntowej świadczy o tym, że metan był wytwarzany głównie przez bakterie metanowe w najbardziej aktywnej biologicznie powierzchniowej warstwie profilu glebowego, z dostarczonej do gleby przez korzenie roślin świeżej masy organicznej. W głębszych warstwach profilu glebowego, w których dopływ tej masy był mniejszy, ilość wytwarzanego metanu także była mniejsza.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 4., w warunkach naturalnych, w ekosystemach oligotroficznym, emisja CH₄ wynosiła 25–165 kg·ha⁻¹·rok⁻¹. Maksymalna emisja w mokradłach przyjeziornych, charakteryzujących się większą troficznością i stałym, wysokim poziomem wody gruntowej, wynosiła 374 kg·ha⁻¹·rok⁻¹ [JUUTINEN i in. 2003].

W warunkach prezentowanego w niniejszej pracy doświadczenia lizymetrycznego w wariancie z poziomem wody gruntowej na głębokości 0 cm emisja CH₄

Tabela 4. Emisja i pobieranie metanu z gleb organicznych w zależności od sposobu użytkowania

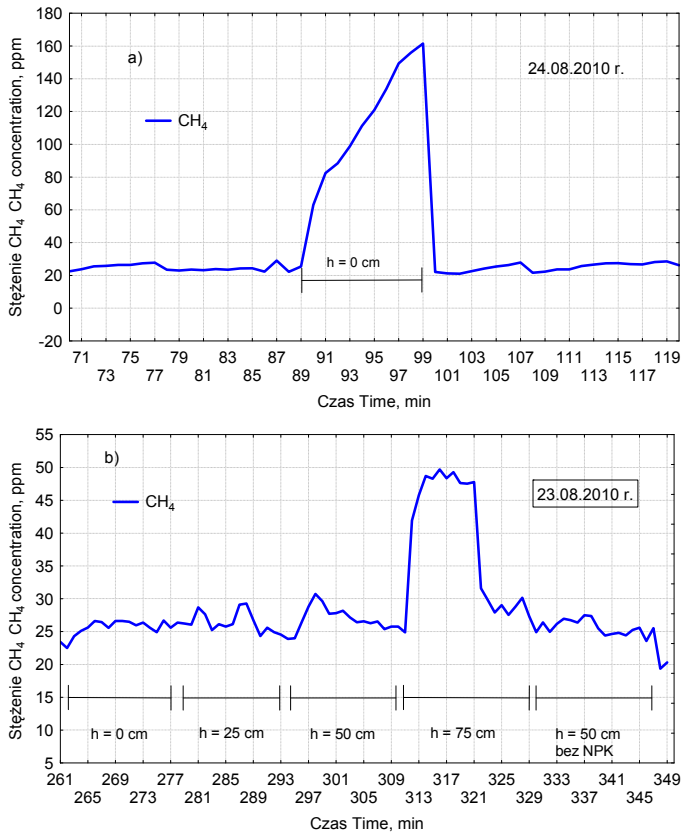
Table 4. Methane emission and uptake from organic soils depending on type of land use

Autor Author	Rodzaj siedliska Habitat type	Emisja CH ₄ ¹⁾ CH ₄ emission ¹⁾	
		jednostka oryginalna original unit	kg·ha ⁻¹ ·rok ⁻¹ kg·ha ⁻¹ ·year ⁻¹
LANGEVELD i in. 1997 (Holandia)	zdrenowane torfowe drained peatland	-0,3 kg·ha ⁻¹ ·rok ⁻¹	-0,3
	niezdrenowane torfy not drained peatland	7,6 g·m ⁻² ·rok ⁻¹	76,0
MOORE, DALVA 2001 (Kanada)	torfowiska naturalne natural peatland	3,7 g·m ⁻² (V-X) ⁻¹	37,0
NILSSON i in. 2001 (Szwecja)	bagna kępkowe hummock fens	4,9 g·m ⁻² ·rok ⁻¹	49
	bagna przejściowe transitional fens	2,5 g·m ⁻² ·rok ⁻¹	25
	bagna z turzycą niską low-sedge fen	8,2 g·m ⁻² ·rok ⁻¹	82
	bagna z turzycą wysoką tall-sedge fen	16,5 g·m ⁻² ·rok ⁻¹	165
JUUTINEN i in. 2003 (Finlandia)	mokradła przyjeziorne littoral wetland	0,427–0,850 mol·m ⁻² ·rok ⁻¹	188–374
VAN DEN POL-VAN DASSELAAAR i in. 1997 (Holandia)	zdrenowane torfowe: drained peatland:		
	poziom wody – 22 cm water level – 22 cm	-0,31 kg·ha ⁻¹ ·rok ⁻¹	-0,3
	poziom wody – 42 cm water level – 42 cm	-0,08 kg·ha ⁻¹ ·rok ⁻¹	-0,1
MALJANEN i in. 2004 (Finlandia)	torfowe, łąka peatland, meadow	-184 mg C-CH ₄ ·m ⁻² ·rok ⁻¹	-2,4
	czarny ugór fallow land	-140 mg C-CH ₄ ·m ⁻² ·rok ⁻¹	-1,9
BERGLUND, BERGLUND, 2011 (Szwecja)	gleba torfowa peat soil	-18,9 µg·m ⁻² ·h ⁻¹	-1,7
		-21,3 µg·m ⁻² ·h ⁻¹	-1,9

¹⁾ Wartość dodatnia oznacza emisję CH₄ przez ekosystem, wartość ujemna – jego pobieranie.

¹⁾ Positive value means CH₄ emission by ecosystem, negative value – its uptake.

Źródło: wyniki własne. Source: own studies.

Rys. 2. Zwiększenie emisji CH₄ bezpośrednio po nacisku na powierzchnię gleby w lizymetrze a) na stacji w Biebrzy ($h = 0$ cm) i b) na stacji we Frydrychowie ($h = 75$ cm); h – poziom wody gruntowej; źródło: wyniki własne

Fig. 2. Increase in CH₄ emission immediately after the pressure on soil surface in a lysimeter a) at the Biebrza station ($h = 0$ cm) and b) at the Frydrychowo station ($h = 75$ cm); h – groundwater level; source: own studies

wynosiła $386 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot (210 \text{ dni})^{-1}$ i była zbliżona do notowanej w eutroficznym ekosystemie naturalnym. Natomiast emisja CH₄ w wariantach z poziomem wody gruntowej utrzymywanym na głębokości 25, 50 i 75 cm była znacznie większa niż wartości podawane w literaturze. Z przedstawionego w tabeli 4. zestawienia wynika, że użytkowane łąkowo gleby torfowo-murszowe pochłaniały niewielkie ilości metanu [BERGLUND, BERGLUND 2011; LANGEVELD i in. 1997; MALJANEN i in. 2004; VAN DEN POL-VAN DASSELAAR i in. 1997].

W trakcie prowadzenia badań stwierdzono, że bardzo duży wpływ na wartość emisji CH₄ miały drgania złoża torfu związane z przemieszczaniem się osób. W celu określenia wpływu nacisku powierzchni gleby na emisję metanu, przed założeniem komory, na powierzchni gleby w lizymetrach z poziomem wody utrzy-

mywanym na głębokości 0 i 75 cm wykonano dwa kroki. W pierwszym przypadku w ciągu pierwszej minuty stężenie CH_4 w komorze zwiększyło się o prawie 40 ppm i osiągnęło po 10 minutach prawie 160 ppm (rys. 2). W drugim przypadku stężenie CH_4 wewnątrz komory zwiększyło się z 25 do prawie 50 ppm, natomiast w następnych minutach stopniowo się zmniejszało. Potwierdza to obecność metanu w fazie gazowej gleb torfowo-murszowych oraz wyraźny wpływ nacisku wywieranego na powierzchnię gleby na emisję tego gazu.

W cytowanych w tabeli 4. publikacjach w części metodycznej brakuje szczegółowego opisu, czy w trakcie prowadzenia pomiarów uwzględniano możliwość powstawania strat metanu związanych z drganiem złoża torfu. W prowadzonych badaniach wpływ drgań złoża torfu na emisję CH_4 był ograniczony, ponieważ gleba była izolowana od złoża torfu, w związku z jej umieszczeniem w stalowym wazonie, którego ściany nie miały bezpośredniego kontaktu z tym złożem. W celu wyjaśnienia wpływu drgań złoża torfu na emisję metanu konieczne jest przeprowadzenie dodatkowych badań.

WNIOSKI

1. Emisja metanu z gleby torfowo-murszowej zależała od poziomu wody gruntowej. Największą emisję CH_4 stwierdzono w warunkach pełnego wysycenia profilu glebowego wodą. Wraz z obniżeniem poziomu wody gruntowej wielkość emisji CH_4 malała.

2. Nawożenie mineralne powodowało zwiększenie emisji CH_4 . W warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 50 cm emisja CH_4 w wariancie nawożonym była średnio o 62% większa niż w wariancie bez nawożenia mineralnego.

3. Metan był wytwarzany głównie w najbardziej aktywnej biologicznie powierzchniowej warstwie profilu glebowego, z dostarczanej do gleby przez korzenie roślin świeżej masy organicznej. W głębszych warstwach profilu glebowego, w których dopływ tej masy był mniejszy ilość wytwarzanego metanu także była mniejsza.

4. Gleby torfowo-murszowe są znaczącym źródłem emisji CH_4 . W okresie wegetacyjnym w warunkach poziomu wody gruntowej utrzymywanego na głębokości 0, 25, 50 i 75 cm p.p.t. średnia emisja CH_4 wynosiła odpowiednio 386, 249, 175 i $120 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot (\text{210 dni})^{-1}$.

Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2009–2012 jako projekt badawczy N305 137 637

LITERATURA

- BERGLUND Ö, BERGLUND K. 2011. Influence of water table level and soil properties on emissions of greenhouse gases from cultivated peat soil. *Soil Biology & Biochemistry*. Vol. 43 iss. 5 s. 1–9.
- IPCC 2006. 2006 IPCC guidelines for national greenhouse gas inventories [online]. [Dostęp 06.05.2011]. Dostępny w Internecie <http://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/vol1.html>.
- JUUTINEN S., ALM J., LARMOLA T., HUTTUNEN J., MORERO M., SAARNIO S., MARTIKAINEN P., SILWOLA J. 2003. Methane (CH₄) release from littoral wetlands of boreal lakes during an extended flooding period. *Global Change Biology*. Vol. 9 iss. 3 s. 413–424.
- LANGEVELD C.A., SEGERS R., DRIKS B.O.M., VAN DEN POL-VAN DASSELAAR A., VELTHOF G. L., HENSEN A. 1997. Emissions of CO₂, CH₄ and N₂O from pasture on drained peat soils in the Netherlands. *European Journal of Agronomy*. Vol. 7 s. 35–42
- MALJANEN M., KOMULAINEN V. M., HYTONEN J., MARTIKAINEN P.J., LAINE, J. 2004. Carbon dioxide, nitrous oxide and methane dynamics in boreal organic agricultural soils with different soil characteristics. *Soil Biology Biochemistry*. Vol. 36 iss. 11 s. 1801–1808.
- MOORE T.R., DALVA M. 1997. Methane and carbon dioxide exchange potentials of peat soils in aerobic and anaerobic laboratory incubations. *Soil Biology Biochemistry*. Vol 29 iss. 8 s. 1157–1164.
- MOSIER A. R., MACK L. 1980. Gas-chromatographic system for precise, rapid analysis of nitrous oxide. *Soil Science Society of America Journal*. Vol. 44 s. 1121–1123.
- NILSSON M., MIKKELÄ C, SUNDH I., GRANBERG G., SVENSSON B., RANNEBY B. 2001. Methane emission from Swedish mires: National and regional budgets and dependence on mire vegetation. *Journal of Geophysical Research*. Vol. 106 (D18) s. 20847–20860.
- PAUL E. A., CLARK F. E. 2000. *Mirobiologia i biochemia gleb*. Lublin. Wyd. UMCS ss. 400.
- SEGERS R. 1998. Methane production and methane consumption: a review of processes underlying wetland methane fluxes. *Biogeochemistry*. Vol. 41 s. 23–51.
- STRACK M., WADDINGTON J. M., TURETSKY M., ROULET N. T., BYRNE K. A. 2008. Northern peatlands, greenhouse gas exchange and climate change. W: *Peatland and climate change*. Pr. zbior. Red. Maria Strack. Calgary. International Peat Society, University of Calgary ss. 223.
- VAN DEN POL-VAN DASSELAAR A., VAN BEUSICHEM M. L. OENEMA O. 1997. Effects of grassland management on the emission of methane from intensively managed grasslands on peat soil. *Plant and Soil*. Vol. 189 s. 1–9.
- WAHLEN S.C. 2005. Biogeochemistry of methane exchange between natural wetland and the atmosphere. *Environmental Engineering Science*. Vol. 22 s. 73–94.

Janusz TURBIAK, Jacek JASZCZYŃSKI

THE EFFECT OF GROUNDWATER LEVEL ON METHANE EMISSION FROM A PEAT-MUCK SOIL

Key words: groundwater level, methane, emission, peat-muck soils

S u m m a r y

Results of measurements of methane emission from two grassland-used peat-muck soils are presented in the paper in relation to groundwater level and fertilisation. The measurements were made with the chamber method using a photoacoustic sensor. It was found that peat-muck soils are a significant source of CH₄ emission. In the growing season at a groundwater level kept at depths of 0, 25, 50 and 75 cm mean CH₄ emissions were 386, 249, 175 and 120 kg ha⁻¹, respectively. The highest CH₄

emission was found when the whole soil profile was saturated with water. CH₄ emission decreased with the lowering of groundwater level. Mineral fertilisation increased CH₄ emission. At groundwater level kept at a depth of 50 cm, CH₄ emission in the treatment with fertilisation was by 62% higher than in the treatment without mineral fertilisation.

Praca wpłynęła do Redakcji 31.03.2011 r.